

שלום רב

ויקרא אל משה וידבר ה' אליו (א, א).

מדוע - הקשה האדמו"ר רבי שמחה בונים מפשיסחא - נכתבה במילה "ויקרא" אל"ף זעירא?
 אלא - תירץ הרבי - בא הכתוב ללמד אותנו את ענוותנותו של משה רבינו, אף בשעה שעומד הוא ומדבר עם הקדוש ברוך הוא, מלכו של עולם, בכל זאת נשאר משה עניו מכל האדם.
 למה הדבר דומה - המשיל הרבי - לאדם המטפס ועולה לפסגת הר גבוה, כאשר מגיע לראש ההר, עומד הוא ומביט סביב, ומדמה בנפשו שהוא רם ונישא מכל הסובב אותו. אמנם אם חכם הוא, יבין בלבו, כי לא הוא הגבוה והרם, אלא ההר אשר הוא עומד עליו הוא הגבוה... והוא, האדם, נשאר קטן למול ההרים הסובבים אותו...
 לכן הוא גם הנמשל - סיים הרבי - אף שהקדוש ברוך הוא קרא למשה לדבר עמו, נשאר משה עניו ולא תלה את הכבוד בעצמו.

1

ויקרא אל משה עניו

סוד הקרבנות - העלאת הכל

'מן הבהמה' - הכל מתעלה ומתקדש!

עומדים אנו לפני ספר חדש, עבודת הקרבנות בבית המקדש. ספר שכל מהותו מקופלת במילה הראשונה שבו, "ויקרא", שהקב"ה קורא לנו ומעורר אותנו להתקרב ולדבוק בו. יסוד כל ההידבקות שלנו בה' יתברך נעוץ בעבודת הקרבנות, עבודת ההתקרבות וההתאחדות ביננו ובין ה' יתברך. בעבודה נפלאה ועליונה זו מתגלה שיעור כוחם של ישראל, באשר בעבודה זו אנו כוללים בקרבנו את כל חלקי המציאות כולה. אין זו עבודה שבה אנו מתבודדים ומתנתקים מן העולם, אלא אדרבא, אנו כוללים ומאחדים את כל חלקי היצירה עמנו, בכואנו להידבק באבינו מלכנו דודנו. "אדם פי יקריב מקם קרבן לה' מן הבהמה מן הפקר ומן הצאן מקריבו את קרבנכם". ההתקרבות לה' עליונה ושמירה כל כך, נשגבה ומרוממת כל כך, והנה האדם מגיע אליה יחד עם בהמה, עם כוחות נמוכים של המציאות, הבהמיות, הדומם הצומח והחי, כולם ממש יחדיו מתאחדים ברוחו של האדם המקריב, שעבודתו מתחילה ברוחו פנימה. "אדם פי יקריב מקם קרבן", הוא מקריב את עצמו, את רוחו ונשמתו, לאחד עצמו לאשתאבא בגופא דמלכא, מבטל כל ישותו אל ה' יתברך באהבה עזה. והנה, עם התרוממות רוח זו, זוכה להגיע אל ייעודו ותפקידו האמיתי, להרים את כל חלקי המציאות ואת כל שברי ההוויה אל מקורם העליון, אל המאציל ברוך הוא. "מן הבהמה מן הפקר ומן הצאן מקריבו את קרבנכם".

2

היי"ק

מגמת ההתאחדות עם הרוממות האלהית איננה רק לאדם, אין היא מתעלמת מכל חלקי המציאות ונבדלת לעצמה. ההתקרבות לה' של ישראל כוללת בקרבה גילוי אחריות עמוקה על כל חלקי היצירה, על כל ברואיו של הקב"ה, לרומם ולהעלות את הכל. רוח ישראל אינה כמו נמיכות ושפלות הנצרות, שפרשה מן העולם וזנחה את תיקונו. רוח ישראל מכירה ויודעת את העומק האמיתי של המציאות, היא יודעת את עוצם רוממותו של הקב"ה שאין עוד מלבדו ממש, וכל פרטי העולמות כולם דבוקים באורו ועתידים להיות קדושים בקודש קודשים עליון. רוח ישראל מביטה על פנימיות המציאות, ומכירה ויודעת היטב שצריך לקרב את הכל אל השורש העליון. הלא אור ה' הוא נשמת כל המציאות, וכל העולמות כולם הם כמו גוף שלם שמגלם בקרבנו את הנשמה האדירה,

1

השכינה הקדושה. אין דבר בעולם שאיננו קשור ושייך לאור השכינה, ואת הכל ממש צריך להעלות.

החזון הרוחני של ישראל הוא אדיר, לא רק חזרה בתשובה והתקרבות של כל ישראל אל ה' יתברך, ולא רק תיקון העמים והלאומים כולם בקדושת ה', ותיקון מידותיהם ומעשיהם - אלא תיקון הבהמה והחי, הצומח והדומם. זאת הבשורה האדירה של מקום קודש הקודשים של ישראל, המקום הפנימי שמבטא ומגלם את החזון והחלום האדיר של עם ישראל, חלום של עולם מתוקן, בלי רע ובלי סיאוב, בלי שקר ובלי מלחמה, בלי עוול ושחיתות, "לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי פי מלאה הארץ דעה את ה' פנים לים מכסים" (ישעיה יא ט).

כך, פותחים אנו ספר חדש, ספר מלא געגוע, ספר של צימאון והמיית לב, "אלה אֶזְכְּרָה וְאֶשְׁפָּכָה עָלַי נַפְשִׁי, כִּי אֶעְבֹּר בְּסֶף אַדְדָּם עַד בֵּית אֱלֹהִים בְּקוֹל רִנָּה וְתוֹדָה הַמִּן חוּגֵג. מִה תִּשְׁתַּחֲוֶי נַפְשִׁי וְתִתְהַמֵּי עָלַי, הוֹחֲלִי לְאֱלֹהִים כִּי עוֹד אֲדַנּוּ יְשׁוּעוֹת פְּנִי. אֱלֹהֵי, עָלַי נַפְשִׁי תִשְׁתַּחֲוֶה, עַל כֵּן אֶזְכְּרֶה מֵאֲרֶץ יִרְדּוּ וְתִרְמוֹנֵימָה מִהַר מִצְעָר. תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם קוֹרָא לְקוֹל צְנוּרִיד" (תהילים מב ה-ח). אלו פסוקי הגעגוע של דוד המלך, בגעגועיו אל מקום הקודש, אל שמחת בית השואבה, אל ניסוך המים והיין בבית ה' בקול רינה ותודה המון חוגג.

ספר עליון זה פותח בבשורה אדירה, בשורת תיקון כל העולמות כולם. לא רק תיקון ישראל וחזרתם בתשובה, ולא רק תיקון האנושות כולה, אלא אפילו תיקון הבהמה. הכל יתעלה, הכל יתוקן, הכל יתאחד. לא עוד כלים שבורים, לא עוד ניצוצות מנותקים ממקורם, לא עוד קליפה החופפת על אברי המציאות הרצוצים, השבורים והחשוכים, אלא אורה ושמחה וששון ויקר, ברכת עולמים, שפעת נדבות מלעילא, אוצר השמן הטוב, שפע קודש קודשין מנהירו דעתיקא, מרום הטל העליון, יפתח וינהיר ויזריח על כל העולמות כולם. הכל יחדיו ישיר שירה חדשה לאלהינו, בבית חיינו ותפארתנו שיבנה במהרה בימינו אמן ואמן.

אַחַדוֹת בְּחִינֹת דוּמָם-צוּמָח-חַי-מִדְבָּר

סוד האחדות

והנה צריכים אנו להשכיל ולהבין דבר זה שרומז על עומק המציאות, והוא סוד האחדות שיש בין כל חלקי המציאות, שכולם מאוחדים ומחוברים ומהודקים ממש. ואף שאנו רואים את הבריות נפרדות זו מזו, ונראה שאין קשר עצמי בין האדם ובין הבהמות, וכל הקשר הוא רק חיצוני, שהאדם אוכל בהמות או משתמש בהן, הנה באמת אין הדבר כן, והאדם מחובר ומאוחד ממש עם הבהמות ועם כל כוחות היצירה, הדומם והצומח.

ביאור הדברים הוא שהעולם בנוי שכבות שכבות - דומם, צומח, חי מדבר וישראל. והיינו, ששכבת הדומם היא התשתית הראשונה שממנה מתפתחות כל השכבות הבאות. אין דבר בעולם שאין בו ממד הדומם. כך, החומר של כל הברואים כולם הוא בחינת דומם. האדם נוצר מהעפר, וכל גופו בנוי מחומר דומם. וכן הבהמות והחיות והצמחים כולם. והיינו, שהחומר, אבני היסוד לכל המציאות, הוא בחינת הדומם. אלא שיש הבדל בפועל בין הדומם ובין הצומח, וזאת מפני שבצומח נוספה בחינה חדשה, והיינו, חלק מהדומם עלה יותר ונוספה בו בחינה חדשה של כוח הצמיחה. ואילו האבנים, העפר והמים וכו' לא נוספה בהם בחינה, ולכן הם נשארו בבחינת הדומם ולא יותר. ואולם באמת בחינת הדומם קיימת ממש בכל הנבראים כולם, שהיא היא בחינת החומר שממנו מורכבות כל הבריות.

והנה לאחר בחינת הדומם נוספה שכבה חדשה, שהיא כוח הצמיחה. זה הכוח המגדל והמצמיח דבר קטן וגורם לו להיות גדול יותר ומפותח יותר. כוח הצמיחה נמצא ממש בכל הרבדים הבאים. והיינו, שלא רק בעצים יש כוח צמיחה, אלא בחיות ובבהמות,

שכולם הולכים וגדלים, ועצם כוח הגדילה הוא בחינת הצומח שקיימת בכל המדרגות, מלבד ברומם. ונמצא שיש מכנה משותף גדול בין הצומח ובין החי, שכן בשניהם יש בחינת דומם ובחינת צומח.

והנה כן הדבר לגבי בחינת החי, שזה כל כוח החיות וההרגשה, והחושים של ראייה ושמיעה וריח, שכל הבחינות הללו הן מדרגת החי, והיא נמצאת בכל בעלי החיים וכן בכל המדרגות הבאות, והיינו במדבר ובישראל, שלכולם יש בחינת חי, שהאדם הוא בעל

חיים וכולל בקרבו בחינות מעולם החי. והנה נמצא שיש מכנה משותף משולש בין האדם ובין הבהמות, שיש בהם בחינת דומם ובחינת צומח ובחינת חי.

והנה על גבי בחינת החי, עלה האדם ונוספה בו בחינת כוח הדיבור, שהוא הדעה וההבנה וכוח הבחירה החופשית. שכל אלו הם קומות מיוחדות לאדם, והם גוף דרגת המדבר (ראה עץ חיים שער 1 פרק ב).

אחדות בין מדרגות דצח"ם

והנה צריכים אנו להבין דבר עמוק שכותב לנו האר"ג הקדוש. האר"י מלמד אותנו שבחינת החי היא אחת ממש, וכוח החי הנמצא בבהמות הוא הוא כוח החי שנמצא באדם. כמו הדומם, שהאטומים שמרכיבים את האדם הם אותם אטומים שמרכיבים את החי והצומח, והיינו שהדומם, שהוא בחינת האטומים והחומר של העולם, הוא אחד ממש. כל האטומים הללו הם בחינה אחת ודרגה אחת ומשפט אחד לכולם ממש. וכן הדבר לגבי בחינת הבהמה, שכוח הבהמיות שנמצא במציאות הוא כוח אחד, וממילא קיימת השפעה בין בחינת החי של האדם ובין בחינת החי של החיות. כך אנו מוצאים שכשבני אדם השחיתו דרכם על הארץ אזי גם הבהמות נפלו למטה והשחיתו מעשיהן, עד שנזקקו מין לשאינו מינו (בראשית רבה כח ח). וכל זאת מפני הנפילה הגדולה שהיתה לבחינת החי בגין מעשיו של האדם, שהשחית והפיל את כל דרגת החי לנמיכות ושפלות.

והנה האר"י הקדוש מלמד אותנו שבאמת כוח החי הוא שורש הנפש הבהמית שבאדם, ונפילותיו וחטאיו של האדם שהלך אחר תאוותו הבהמית נגרמו בגלל יסוד החי שנמצא בקרבו. ולכן הדרך לתיקון החטא היא העלאת בחינת שורש כוח החי שגרם לחטא. וזה מה שכתב האר"י, וזו לשונו (עץ חיים שער 1 פרק ב):

"והנה נמצא כי העכירות של נפש הבהמית שבאדם שעולה אל נפש דעשיה ניוון ממנה הוא גורם לגוף לחטוא, ומי גרם לו עכירות בתחלה בנפש הבהמית שבאדם? ודאי שנמשך לו מנפש הבהמית שבבעלי חיים שהיא חיצונית נפש הבהמית שבאדם לכן כשאדם חוטא ליה היה מקריב קרבן נפש הבהמית של בעלי חיים שהיא גרמה לו לחטוא ונחית אש גבוה ושורף אותו העכירות ואז שורש נפש הבהמית שבאדם נמשך לה זכות ונקיות כי הכל משורש אחד חוצבו ומתכפר האדם."

האר"י מלמד אותנו שסוד הקרבנות מושתת על יסוד אחדות המציאות, שכל העולם מקשה אחת. ואף שאנו רואים את כוח התאוה שבבהמה בנפרד מכוח התאוה שבאדם,

הנה באמת בפנימיות המציאות כולם ממש יונקים מאותה דרגה ובחינה, שהיא דרגת החי שבמציאות, והיא כוח תאוה גדול שמביא לנפילות רבות אצל האדם. ולכן, כשהאדם ניגש לתקן את בחינת הנפש הבהמית שלו, הוא פועל על פי עצת התורה, ומקריב בהמה ממש. שכן הבהמה איננה נפרדת מהאדם, אלא מגלמת ומבטאת את בחינת דרגת החי, ולכן הקרבתה יכולה לתקן את שורש בחינת החי, וממילא גם את נפשו הבהמית של האדם, כי "הכל משורש אחד חוצבו". והוא מה שאמרה התורה -

"אדם פי יקריב מקם קרבן לה' מן הבהמה... מקריבו את קרבנכם". הנה פתח ואמר כי יקריב מקם, ומשמע שמקריב עצמו, וסיים - 'מן הבהמה תקריבו'. כי באמת הבהמה והאדם מחוברים, ושורש החטא שבאדם הוא הנפש הבהמית שקיימת בכל הבחינות, גם בבהמה, ולכן הקרבת הבהמה גורמת לזיכוך השורש, וממילא כל הענפים מתכפרים, כולל האדם.

(3)

5
פ

19

21

22

30

41

46

אחד המרבה ואחד הממעיט — ובלבד שיכוון לבו לשמים

"וזרקו את הדם על המזבח סביב" (א, ה)

בהלכות זריקת הדם ישנו חילוק בין חטאת לעולה. דם בהמת חטאת נזרק למעלה מחוט הסיקרא בעוד שאת דם עולת בהמה זורקים למטה מן החוט. בעוף הדין הפוך: חטאת העוף — למטה; עולת העוף — למעלה.

הג"ר מאיר שפירא זצ"ל מלובלין מוצא בספרו "נצוצי אור המאיר" טעם לדבר, וכך אומר: בהמה היא קרבנו של העשיר. כאשר מביא העשיר עולה לנדבה, גם לבו עליו. עלול הוא להתפס בהרהורי גאווה על נדבתו המכובדת. התפתחות שלילית זו בלמה התורה בצוותה לזרוק את דם בהמת העולה בחלקו התחתון של המזבח. אולם כאשר מביא אדם גם אם עשיר הוא — בהמה לחטאת — לבו נשבר בקרבו על

חטאו אשר חטא. שברון-לב זה עוקר מאליו כל ניצני גאווה ומזיכה אותו שדם חטאתו יזרק למעלה. כשמביא העני עוף לכפר על חטאו, אין כאן דבר יוצא דופן. את הקרבן הוא חייב להביא! לכן, דם חטאתו נזרק למטה.

שונים הם פני הדברים כאשר מביא העני עולה בנדבה. אף שאין באפשרותו לקנות בהמה לקרבן, עצם העובדא שעני מביא נדבה למקדש ראוייה לציון מצד עצמה, ולכן נזרק דמה בחלקו העליון של המזבח.

ח וכתב הר"י נר יקר טוב לומר עם הקרנות פסוק זה ושחט אותו לפני ה' [על ירך] המזבח לפניה לפני ה' והוא נפרטת ואם מן האלן (ויקרא ב' יא) כדלמריין ביקרא רנה (נ י) אמר הקדוש ברוך הוא מעיד אני עלי שמים וארץ בין גוי בין ישראל יא בין עבד בין אמה בשעה שהן קורין מקרא זה לפניה לפני ה' אני זוכר עקדת יצחק בן אברהם:

6
עקרת אילן

7
ביום יום

8
היה צדיק

9
צדיק יערה

ושחט אותו על ירך המזבח צפונה לפני ה'

אמר מרן החידושי הר"מ זצ"ל עיקר הקרבן הוא הרצון מהאדם למסור את נפשו להשי"ת, רק מכסים את הרצון הזה בהקרבת בהמה, וזהו רק סימן והוכחה למסירות נפש, הפנימיות, וזה יוכל להיות גם עתה. זו כוונת הפסוק ושחט אותו על ירך המזבח, באמת שוחטים את הכשב או העז, אבל העיקר צפונה לפני ה', שהצפון הטמון יהיה לפני ה' ולא בגילוי על המצח. לכן אמרו במדרש (ויק"ר ב, יא ובתדא"ר פ"ו ומובא בב"י אור"ח סי' א') בשעה שהן קורין את המקרא הזה צפונה לפני ה' זוכר הקב"ה עקדת יצחק, שנאמר צפונה לפני ה'. ממשיך השפת אמת ואומר, ובוודאי כי זה עיקר בחינת הקרבן כי יקריב מכס, להיות כל האדם משועבד להשי"ת. וזו עקדת יצחק. אלא שהיה במעשה ג"כ, שציוה השי"ת להקריב במעשה ממש בהמה ועוף. (ע"פ שפת אמת תרל"א ועוד).

(עוד כתב (תרמ"ג) כי צריך להיות הרצון למסור נפשו לה', רק השי"ת נותן להיות הבהמה תמורת האדם. וזה פעל יצחק אבינו במה שנעקד, והקב"ה קיבל שה חלופו. נמצא עיקר הקרבן הוא מן האדם עכ"ד ז"ל. וזה ענין הסמיכה בכל כחו. דבמחשבה ורצון הוא מוסר נפשו. רק שצריך להיות פעולה במעשה ג"כ, וזה נעשה ע"י הבע"ח. אבל הפנימיות יש גם עתה. לכן תפלות נגד תמידין תיקנום דכתיב ונשלמה פרים שפתינו. שהדיבור יהי' כמעשה להצטרף עם המס"נ במחשבה. דכתיב ואשפוך את נפשי לפני ה'. שעיקר התפלה צריך להיות במס"נ לה'... וביאר מו"ז ז"ל פ"י צפונה לפני ה' היינו המחשבה ורצון שהוא עיקר הקרבן מן האדם עצמו לפני ה' הכוחן לבות).

ושחט אותו על ירך המזבח צפונה לפני ה'. ואיתא בתנא דבי אליה למה דוקא בצפון כדי להזכיר אילו של יצחק אבינו עי"ש. והיינו דקשה לי למה כתוב צפון דוקא גבי הצאן ולא קודם גבי בקר. וצריך להבין מה זה הכונה של התדב"א, באזמרו להזכיר אילו של יצחק דהל"ל להזכיר עקדת יצחק, דמה זכות הוא שאנו מזכירים איל שלו ולא העקדה בעצם. ותי' רבינו זצ"ל כן, דזה גופא הוא הכוונה דתדב"א, דהנה מקודם הי' מנהגם דהקרבן הי' נשחט על המזבח גופא, (הגם דלכתחילה אינו שוחט על המזבח) כמו

שמצינו כאן גבי עקדת יצחק, וישם אותו על המזבח, והדר וישלח את ידו ויקח את המאכלת וכו'. א"כ גם כאן אכ"כ שהקריב האיל הי' צריך ליקח את יצחק מעל המזבח דאמר ולהקריב את האיל, והוא לא עשה כן, דאיתא דהי' אומר אברהם אבינו שמא יהי' סיבה מה בהאיל שלא יצא בכשרות ויקריב את יצחק בנו, וזה מה ששחט את האיל בצפון היינו שהמעשה הי' כך שנשחט בצפון אבל מה הי' העיקר המובה שלא נשחט על המזבח כמנהגם אז, היינו מפני צדקתו של אאע"ה ע"כ אמר התדב"א להזכיר אילו של יצחק וכו' כנ"ל דו"ק.

6

6

4

4

1 ושמע אתו כנפיו (א, יו). וברשי"י: נוצה ממני, והלא אין לך הדיוט שמריח ריח רע של כנפים נטרפים ואין נפשו קצה עליו, ולמה אמר הכתוב והקטיר, כדי שיהא המזבח שבע ומתודר בקרבנו של עני. המקרא ללמדנו בא, מטבע האדם כי יתענג להמצא בסביבות נגידים ומפונקים, אשר בגדיהם נחמדים למראה ושובעים נפש כל מריחהם, ולא כן יחוש בעת פגשו לעני,

10 ל ירום

6 ובגדיו קרועים ובלועים, וגם מלוכלכים, קשה לו אף לעמוד אצלו, ובש"כ שקשה לו לסבול את הריח שלו, והוא מתרחק ממנו, ולפעמים גם סותם אפו מלהריח בו, אבל מדרכי ה' שנצטוינו ללכת בהם, הנה בהיפוך, עליו דוקא להתקרב סמוך לו, ואת המעיל שלו גם יקח בידיו, ולא ישבע מלהריח בהם, וגם יתענג בהם, אל יאמר אדם לעני, אתה אמנם מוצא חן בעיני, וגם אתן לך כפי בקשתך, אבל למה אינך מתלבש בבגדים יותר נקיים אף נאים, הנה בזה יאבד כל טובו, אלא ירית בו ויחזור ויריח בו, ולא יספיק מלשבוע בו, וגם ישיבנו אצלו בראש שולחנו, כי שכינת כבודו ית' אתו, כנאמר, "ואני את דכא ושפל רוח", אם יכבדנו — את ה' הוא מכבד, ואם ימאסנו — ידע את מי הוא ממאס, — את מי אשר המזבח שבע ומתודר ממנו.

י אין כשר למנורה אלא ראשון ורביעי ושביעי בלבד. שני כתיב למאור, אין כשר למנורה אלא היוצא מן הכתוש בלבד. אבל למנחות כולן כשרין: יא ומאחר שכולן כשרין למנחות למה נמנו. כדי לידע יפה שאין למעלה ממנו והשוה והפחות. שהרוצה לזכות עצמו יכוף יצרו הרע וירחיב ידו ויביא קרבנו מן היפה המשובח ביותר שבאותו המין שיביא ממנו. הרי נאמר בתורה והבל הביא גם הוא מבכורות צאנו ומחלביהן וישע י"י אל הבל ואל מנחתו: והוא הדין לכל דבר שהוא לשם האל הטוב שיהיה מן הנאה הטוב. אם בנה בית תפלה יהיה נאה מבית ישיבתו. האכיל רעב יאכיל מן הטוב והמתוק שבשולחנו. כסה ערום יכסה מן היפה שבכסותו. הקדיש דבר יקדיש מן היפה שבכסותו. וכן הוא אומר כל חלב ליי:

11 ית כס 10 יא יא יא

12

כל חלב לה' (ג, טז)

כתב הרמב"ם (סוף הלכות איסורי מזבח): שהרוצה לזכות עצמו, יכוף יצרו הרע וירחיב ידו ויביא קרבנו מן היפה המשובח ביותר שבאותו המין שיביא ממנו. הרי נאמר בתורה "והבל הביא גם הוא מבכורות צאנו ומחלביהן וישע ה' אל הבל ואל מנחתו". והוא הדין בכל דבר שהוא לשם האל הטוב שיהיה מן הנאה והטוב, אם בנה בית תפלה יהיה נאה מבית ישיבתו, האכיל רעב יאכיל מן הטוב והמתוק שבשולחנו, כסה ערום יכסה מן היפה שבכסותו, הקדיש דבר יקדיש מן היפה שבכסותו, וכן הוא אומר "כל חלב לה'" וגו'. מבואר, שאפילו בנותן צדקה לעני צריך שיהיה החפץ שנותן לעני מהטוב והיפה ביותר, וגם זה בכלל "כל חלב לה'".

סג 181

ובספר "ליקוטי יהודה" מביא עובדא שהיתה אצל האדמו"ר הקדוש הרא"מ זצ"ל מגור, שבא חסיד אחד לפניו שנאכדו לו התפילין. נתן לו האדמו"ר תפילין, והזהירו להקפיד מאד בשמירתו. כיון שהן יקרות נחשבות מאד, והן באו אליו בירושה מעזבון אביו ה"שפת אמת". נרתע החסיד ואמר כי הוא מפחד לקבל תפילין אלו כדי להניחן. אמר לו האדמו"ר שילך לחתנו רבי יצחק מאיר אלתר זצ"ל, והוא יחליפם לו באחרות.

שאלו לאדמו"ר זצ"ל, מאי כולי האי, מדוע נתן לו לחסיד את התפילין היקרות לו והחשיבות אצלו ביותר, והשיבם מדברי הרמב"ם הללו, שמצוה לתת לענין מהכי יקר והשוב.

13 אור 131

ראש חודש ניסן *

א

שצטים, כי יש צריח אצות ויש צריח עס השצטים, כמו שכתוב וזכרתי להם צריח ראשונים, ופירש"י הכונה על השצטים, וצריח הכונה לנלחיות, וכדאמרין בגמ'. ב"ב (קטו:): גמירי דלא כלא שצטי

בטור (או"ח סי' תי"ז) מציא צס פקדי דר' אליעזר, שהג' רגלים הם כנגד הג' אצות, פסח כנגד הצרכס, שצעות כנגד ילחק, וסוכות כנגד יעקב, והי"צ ראשי חדשים הם כנגד הי"צ

5

מישראל, ולכן כותב העורר כי לריק גם ראש חודש
 להיות יו"ט, שכל א' מהרגלים יש השפעה
 מיוחדת מא' מהאצות, ומטעם זה יש חיוז ראיית
 פנים ועלי' לרגל, וכמו כן יש השפעה מיוחדת בכל
 ראש חודש, ורק שהשפעה של ראש חודש
 נסתמה בחטא העגל, שהשער של היו"צ שבעים
 אינו כמו השער של האצות, ונסתם השער ע"י
 החטא העגל, וכדכ"ע חזקאל מו' א' וציוס החודש
 יפתח, שכל ראש חודש יש פתיחה שער שמשם
 יורדת השפעה, אלא שנסתם בחטא העגל,
 וציוס עוצים שנפתחים שערים גדולים בזכות
 האצות לא נסתמו השערים, ולעת"ל יפתחו
 השערים של הראשי חדשים, ולכן כ' (ישעי' סו'
 כג') והי' מדי חודש בחדשו, וגו' יבוא כל בשר
 להשתחות וגו', שיהי' עליית הרגל בכל ראש חודש,
 כי ביסוד כל ראש חודש הוא יו"ט, רק שנסתם,
 ולעתיד יתבטל הכסתר, ויהי' יו"ט. וכל יו"ט יש
 לו השפעה מיוחדת, וראשי חדשים הם השפעה
 של התחדשות, בגדר של אני היום ילדתיך, שאם
 האדם הי' מרגיש שעכשיו הוא נברא הי' רואה
 בכל דבר יד השי"ת, והי' קורא מטלמו מה רבו
 מעשיך ה' כולם בחכמה עשית, אלא מלד ההרגל
 וההתחשבות בהעצב נסתם זו ההכרה, ובראש
 חודש יורד התחדשות, צבחינה אני היום ילדתיך.

ראש חודש שייך לדוד המלך ע"ה, כמו
 שאנו רואים בגמ'. ששלח לי' סימנא דוד מלך
 ישראל חי וקום. שר"ה הוא יו"ט של דהמע"ה, כי
 דהמע"ה הי' המלך של כלל ישראל, ומלך לבו לב
 כל העם, והי' הנפש הכוללת של כלל ישראל, והי'
 תמיד צבחינה אני היום ילדתיך, ולכן הי' אללו
 ענין של שירה, שהי' מרגיש תמיד ההתחדשות.
 ולכן הקים דוד עולו של תשובה, כי תשובה היא

כה ההתחדשות, שמגבי' את עצמו עד למקום
 שמתחיל הכל מחדש. והמקום הראשון שמלינו
 להדיא ענין של סעודת ראש חודש, הוא בתחינת
 התנוולות מלכות בית דוד, כדכתיב (שמואל א'
 פ"ב יח') ויסתר דוד צדה ויהי החדש וישב
 המלך אל הלחם לאכול.

ראש חודש קשור עם דוד המלך, ועיקר
 ענין ראש חודש שייך לעת"ל, אבל גם מהעתיד יש
 רושם בהכרה, וכמו שמלינו ברש"י שמציא דברי
 חז"ל (סנהדרין לו') על הקרא וירדף עד דן,
 שאמרו כי שם חשש כוחו שראה שעחידין בניו
 להעמיד שם עגל, ע"כ, שאם הרע שעחידין בניו
 לעשות הניח רושם, (בראשית יד' יד') ומדה טובה
 מרובה, כ"ש שיש רושם וחיקקה בנפשות בני
 ישראל מהעתיד, וצרב לדוק בהבן (רסיוס לילה
 אות ח') מצאנו כי לכן אומרים הלל בדילוג בראש
 חודש, שבני"י יש להם הכח לדג עד העתיד, ומה
 שאומרים הלל בראש חודש אף שאינו יו"ט,
 שהיו"ט של ר"ה הוא רק לעת"ל, ובני"י ממשוכים
 האור של העתיד להבה, ובכח זה הם אומרים
 הלל, כי אלנינו יש חילוק בין הבה להעתיד, אבל
 כלפי הקב"ה הכל אחד, ולכן שייך שבני"י יהי'
 רושם וחיקקה מהעתיד. ואולי זוהי הכונה
 שאיתה בגמ'. דהואיל והוא מנהג ישראל אומרים
 אותו בדילוג. שאף שאין ראש חודש יו"ט ועפ"י
 דין אין לומר הלל, אבל בקדושת נפשות ישראל, יש
 רושם וחיקקה מן העתיד ובכח זה הם אומרים
 הלל!

החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא
 לכם לחדשי השנה. בכל ראש חודש יש ענין של
 התחדשות, כי בכל שלושים יום נחישן האדם,

וכמו שאיתה בהלכה (אוי"ה סו' רכ"ה סעי' א')
 כי אם לא ראה חבירו שלושים יום יכול לצרף עליו
 שהחינו, כי שלושים יום שולט שכחה על האדם,
 ולכן בכל ר"ה יש ענין של התחדשות, וניסן הוא
 הראש להבתחדשות הזה, ראשון הוא לכם לחדשי
 השנה, שהוא הראש לשאר החדשים, וגופא בחר
 רישא גריר, שבהראש נכלל כל הכח של התחדשות
 של כל השנה, וכן איתה בשל"ה הקדוש כי היו"צ
 ימים הראשונים בניסן, כל אחד מהם הוא כראש
 חודש, שכל יום הוא ראש לחודש אחר, כי בניסן
 נכלל כל ההתחדשות של שאר החדשים, ונראה כי
 צ"צ ימים האלו הקריבו הנשיאים קרבנס, וכל
 חודש מיוחד לשבע, והנשיאים המשיכו כל אחד
 בהשפעה לחודש אשר מיוחד לשבעו ע"י קרבנס,
 ולכן נחשבו ימים אלו כראש חודש לשאר החדשים.

החידושי הרי"מ ז"ל הקשה על הא
 דמבואר בשו"ע (אוי"ה סו' תכ"ט) שהיו"צ ימים
 הראשונים בניסן נחשבים כיו"ט, כי הנשיאים
 הקריבו קרבנס וכ"א עשה ציומו יו"ט, והקשה
 הלא י"צ ימים האלו הם כתוצים במגילת תענית,
 וקו"ל דבטלה מגילת תענית, ולמה לא נחצטל
 היו"ט באלו הימים, ותי' דכל הימים של מגילת
 תענית נקצטו בגלל הניסים שאירעו בבית
 המקדש, וכשנחרצ הבית המקדש בטלה מגילת
 תענית, אבל אלו היו"צ ימים, היו"ט שלהם מלד
 המשכן, וכשם שהמשכן לא בטלה רק נגזזה, כן
 היו"ט הזה שבה מלד המשכן לא נחצטל, ונכבג
 אף בגלות, והיו"צ נשיאים בקרבנותיהם המשיכו
 כה התחדשות להיו"צ חדשים, ומה החידוש הזה
 נשאר לדורות.